

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม
โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรม ของวัดธาตุน้อย อำเภอชางกลาง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

A Study of Achievement of the Youth Moral Training Camp by
Buddhamma Curriculum of Wat Tatnoi, Changklang District,
Nakhon Si Thammarat Province.

นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

พระครูพรหมเขตคนารักษ์

โรงเรียนพระปริยัติธรรมสามัญวัดสระเรียง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระสุริยา สุริโย (คงคาไหว)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอชางกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอชางกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอชางกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) เพื่อเปรียบเทียบ ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอชางกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่

มีเพศ อายุ ต่างกัน และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริม การอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรมค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรม ของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 6 กลุ่ม รวม จำนวน 640 คน ทำการสุ่มอย่างง่ายแบบยกชั้น โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถใกล้เคียงกัน จึงสุ่มโดยจับฉลากมา 1 กลุ่ม จาก 6 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2556 ที่เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งใช้ในการฝึกอบรม และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การฝึกอบรม จำนวน 4 ตอน ตอนละ 10 ข้อ รวมเป็น 40 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิง พรรณนา คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบ ได้แก่ การเปรียบเทียบความผลสัมฤทธิ์ ด้วยสถิติทดสอบที่ t – test (Independent Samples) และเปรียบเทียบความพึงพอใจด้วยสถิติทดสอบที่ t – test (dependent Samples)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม หลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 22.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพัฒนากาย มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 24.14 ด้านพัฒนาศีล มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ

ละ 20.95 ด้านพัฒนาจิต มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 23.53 และด้านพัฒนาปัญญา มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 22.59

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมพบว่าผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ค่า t เท่ากับ 37.378 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพัฒนากาย ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรม สูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ค่า t -test เท่ากับ 24.439 ด้านพัฒนาศีล ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ค่า t -test เท่ากับ 22.469 ด้านพัฒนาจิต ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ค่า t -test เท่ากับ 26.847 และด้านพัฒนาปัญญา ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ค่า t -test เท่ากับ 25.074

3. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชน ค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครราชสีมา มีความพึงพอใจในการเข้าอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 4.23$) ด้านความประทับใจและสำนึกที่ได้รับจากกิจกรรม ($\bar{x} = 4.21$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.17$) และด้านการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.02$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในการเข้าอบรม ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางส่งเสริมการเข้ารับการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดตาดน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้เข้ารับการอบรม เห็นว่า ด้านการบริหาร การจัดการ ส่วนใหญ่เสนอว่า ควรมีการปรับตารางเวลาให้มีเวลาในการทำกิจกรรมมากขึ้น รองลงมาเห็นว่าควรจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เข้าอบรมได้มีส่วนร่วมมากกว่านี้ ในด้านการฝึกอบรม เห็นว่า เวลาในการฝึกอบรมน้อยไป กิจกรรมเยอะไปจนไม่มีเวลาพัก และควรเพิ่มเวลาในการเข้าฐานต่างๆ ในด้านหลักสูตร ส่วนใหญ่เห็นว่า กิจกรรมหลักสูตรมากเกินไป และควรมีเวลาในการอบรม 5 วัน 4 คืน ด้านความประทับใจ ส่วนใหญ่มีความประทับใจในการอบรมมาก รองลงมา ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ส่วนใหญ่เห็นว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ รองลงมา ทำให้มีสติ ไม่ประมาท

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์, การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม, หลักสูตรพุทธธรรม

ABSTRACT

The study on achievement of the youth moral training camp by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province, the objectives were as follows; 1) To study of achievement of the youth moral training camp by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. 2) To compare the achievement of Pre-training and post training by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. 3) To compare the satisfaction of trained youth by using the Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. In terms of sexes, and age as differently and 4) To study the way to promote on the youth training camp by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province. This is the research of quasi-experimental designed. The population were composed of the youth who had trained by Buddha Dhamma

curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province in academic year 2013, totally six groups, there are amount 640 persons, cluster random sampling was used, because of the trained youth have similarly competency, to be lotto for one groups from six groups i.e. the students in Julapond Rajavidyalaya school, Nakhon Si Thammarat province in academic year 2013, there are about 116 persons. The instrument for this research was the Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province which used for this training and data collection by examination for achievement of training which composed of four sections, ten items for each sections totally forty items and to have questionnaire for asking the satisfaction of the trained youth. The statistics were applied as descriptive i.e. percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test for comparison of achievement on independent samples and to compare the satisfaction by t-test (dependent samples)

The findings were as follows.

1) The achievement of the youth moral training camp by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province found that by overview after training there have more achievement 22.80 approximately, when considered in each aspect found that the aspect of physical development there have more achievement 24.14 approximately, the aspect of Sila development there have more achievement 20.95 approximately, the aspect of mind (Jitta) development there have more achievement 23.53 approximately and the aspect of Panna (wisdom) development there have more achievement 22.59 approximately.

2) The comparative result on pre and post training by overview found that post training had more higher than pre training as statistically significance at .05. $t = 37.378$, when considered in each aspect found that the aspect of Physical development of post training had more higher than pre training as statistically significance at .05 $t = 24.439$, The aspect of Sila (moral) development of post training had more higher than pre-training as statistically significance at .05 $t = 22.469$, the aspect of mind (Jitta) development of post training had more higher than pre training as statistically significance at .05 $t = 26.847$ and the aspect of Panna (wisdom) development of post training had more higher than pre training as statistically significance at .05 $t = 25.074$.

3) The satisfaction of the trained youth by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province by overview was at more level ($\bar{x} = 4.17$) when considered in each aspect found that the aspect of administration and management was the higher mean ($\bar{x} = 4.23$) and followed up the aspect of curriculum ($\bar{x} = 4.23$) the aspect of impression and consciousness of activity consequence ($\bar{x} = 4.21$) the aspect of benefit from training ($\bar{x} = 4.17$) and the aspect of training ($\bar{x} = 4.02$) respectively. The comparative result on satisfaction of trained youth by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province in terms of sexes and ages found that there were not different as statistically significance at .05, including all aspects.

4) The way to promote of the youth moral training camp by Buddha Dhamma curriculum of Wat Tatnoi, Changklang district, Nakhon Si Thammarat province, they have recommended that in the administration and management aspect there should be adapted on schedule for more activities and there should

have more activities for more participation and there should have more activities for more participation of participant, in the aspect of training found that there should have more time for training, there should decrease of activities for relaxing and there should have more time for based learning, in the aspect of curriculum found that lots of activities in curriculum there should have time for five days and four nights, the aspect of impression found that they have satisfied for training and have more knowledge from training and the aspect of benefit found that they can apply the training knowledge for living in daily life and they can live as carefully without careflessness.

KEY WORDS: Achievement, The Youth Moral Training Camp, Buddhamma Curriculum.

บทนำ

พระพุทธศาสนา มีอิทธิพลต่อวิถีการดำรงชีวิต ค่านิยม และความเชื่อของคนไทยอย่างต่อเนื่องยาวนาน ในอดีตวัดมีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งต่อ ทุกชุมชน เพราะสถาบันศาสนาเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติกิจกรรมด้านต่างๆ ทั้งพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ศูนย์การศึกษา ท้องถิ่น ตลอดจนแหล่งสืบทอดและเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญ ทั้งยังเป็นที่พักและ เป็นสถานศึกษาพระธรรมวินัยของพระภิกษุ สามเณร เพื่อสืบทอดศาสนทายาทในพระพุทธศาสนาอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่า วัดเป็นศูนย์กลางของแหล่งเรียนรู้และเป็นศูนย์รวมในการหล่อหลอมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นผู้อบรมสั่งสอนช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ดังพระพุทธพจน์ที่ทรงตรัส ตั้งแต่ทรงเริ่มประกาศศาสนา ความว่า “...ภิกษุทั้งหลาย เราพ้นแล้วจากบ่วงทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่ชนจำนวนมาก และ

ความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย...”[วิมหา. (ไทย) 4/3/240.]

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรม เยาวชนค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย ตำบลหลักช้าง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของ วัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ต่างกัน
4. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ วัดธาตุน้อย ตำบลหลักช้าง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ เยาวชนที่เข้าร่วมการฝึกอบรมค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรม วัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2556 จำนวน 6 กลุ่ม รวม จำนวน 640 คน และ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2556 ที่เข้ารับ การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรม วัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 116 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถใกล้เคียงกัน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักสูตรพุทธธรรม

หลักสูตรพุทธธรรม เป็นหลักสูตรการฝึกอบรมของวัดธาตุน้อย อำเภอ ขำกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งบูรณาการมาจากหลักสูตรของฝ่ายบริการฝึกอบรม ส่วนธรรมนิเทศ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกรมการศาสนา เกิดจากการนำปรัชญาการศึกษาทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ซึ่งมีองค์ประกอบอยู่ 4 ประการ คือด้านพัฒนากาย ด้านพัฒนาศีล ด้านพัฒนาจิต ด้านพัฒนาปัญญา

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอขำกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน ไว้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์หลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอขำกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราชสูงกว่าก่อนเข้ารับการฝึกอบรม
2. เยาวชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความพึงพอใจการฝึกอบรมค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอขำกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน
3. เยาวชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความพึงพอใจการฝึกอบรมค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอขำกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นรูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรม วัดธาตุน้อย อำเภอขำกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งดำเนินการทดลอง ตามแบบการทดลองกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลัง การเรียน (One Group Pretest-Posttest Design) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรม ของ วัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ของกลุ่มตัวอย่าง จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมของกลุ่มตัวอย่างจากการฝึกอบรม เยาวชนค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัด นครศรีธรรมราช วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติ ทดสอบ t – test (Dependent Samples)

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม โดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลโดย เปรียบเทียบกับเกณฑ์[Best. อ้างถึงใน พิษณุ อภิสมาจารโยธิน, , 2550] ที่ตั้งไว้

4. เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตร พุทธธรรม ของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ต่างกัน วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t- test) (Independent Samples)

5. ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงแนวทางส่งเสริมการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรม โดย ใช้หลักสูตรพุทธธรรม ของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช วิเคราะห์โดย เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ก่อนฝึกอบรม ผลรวมคะแนนเท่ากับ 2,841 คะแนน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.78 คิด

เป็นร้อยละ 61.23 จากคะแนนเต็ม 40 และจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังฝึกอบรม ผลรวมคะแนน เท่ากับ 3,899 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 33.61 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.79 คิดเป็นร้อยละ 84.03 จากคะแนนเต็ม 40 แสดงว่าหลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 22.80 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านพัฒนากาย ก่อนฝึกอบรม ผลรวมคะแนนเท่ากับ 827 คะแนน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.20 คิดเป็นร้อยละ 71.29 จากคะแนนเต็ม 10 และจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังฝึกอบรม ผลรวมคะแนน เท่ากับ 1,107 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.54 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.65 คิดเป็นร้อยละ 95.43 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงว่าหลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 24.14

1.2 ด้านพัฒนาศีล ก่อนฝึกอบรม ผลรวมคะแนนเท่ากับ 743 คะแนน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 6.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.18 คิดเป็นร้อยละ 64.05 จากคะแนนเต็ม 10 และจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังฝึกอบรม ผลรวมคะแนน เท่ากับ 986 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.83 คิดเป็นร้อยละ 85.00 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงว่าหลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 20.95

1.3 ด้านพัฒนาจิต ก่อนฝึกอบรม ผลรวมคะแนนเท่ากับ 686 คะแนน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.10 คิดเป็นร้อยละ 59.14 จากคะแนนเต็ม 10 และจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังฝึกอบรม ผลรวมคะแนน เท่ากับ 959 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.00 คิดเป็นร้อยละ 82.67 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงว่าหลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 23.53

1.4 ด้านพัฒนาปัญญา ก่อนฝึกอบรม ผลรวมคะแนนเท่ากับ 686 คะแนน คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.10 คิดเป็นร้อยละ 59.14 จากคะแนนเต็ม 10 และจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หลังฝึกอบรม ผลรวมคะแนน

เท่ากับ 959 คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.00 คิดเป็นร้อยละ 82.67 จากคะแนนเต็ม 10 แสดงว่าหลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 22.59

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมพบว่าผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่ค่า t เท่ากับ 37.378 ซึ่งแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.000 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านพัฒนากาย ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่

2.2 ด้านพัฒนาศีล ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ด้านพัฒนาจิต ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ด้านพัฒนาปัญญา ผลสัมฤทธิ์ หลังจากฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความพึงพอใจในการเข้าอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความพึงพอใจด้านการบริหารการจัดการ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาคือ ด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 4.23$)

ด้านความประทับใจและสำนึกที่ได้รับจากกิจกรรม ($\bar{x} = 4.21$) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.17$) และด้านการฝึกอบรม ($\bar{x} = 4.02$) ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศและอายุ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในการเข้าอบรม ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางส่งเสริมการการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้เข้ารับการอบรม เสนอแนะแนวทางใน การส่งเสริมการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านความประทับใจมากที่สุด ได้แก่เรื่อง ประทับใจในการอบรมมาก และได้ความรู้เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม รองลงมาด้าน ด้านการฝึกอบรม ได้แก่เรื่อง เวลาในการฝึกอบรมน้อยไป กิจกรรมเยอะไปจนไม่มีเวลาพัก

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวม หลังการฝึกอบรม มีคะแนนผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระอินทร์แปลง จิตตสวโร(2552) ที่ศึกษาพฤติกรรมนักเรียนโครงการค่ายพุทธบุตร วัดปัญญาบันฑิตาราม จังหวัดปทุมธานี พบว่า พฤติกรรมของนักเรียนหลังเข้ารับการฝึกอบรมโครงการค่ายพุทธบุตร วัดปัญญาบันฑิตาราม นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับดีขึ้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ประจวบ ตรีภักดิ์(2544) ที่ได้วิจัยเรื่อง “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศึกษาเฉพาะกรณีของวัดปัญญาบันฑิตาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ คือ ด้านการมีนิสัยที่ดีงามและการควบคุมตนเองได้ ด้านการใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ด้านการได้เรียนรู้ พระพุทธศาสนาและรู้จักใช้ชีวิตประจำวันในด้านการ

ช่วยป้องกันปัญหาอันเกิดจากเยาวชน ได้นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ในบ้าน โรงเรียน และชุมชน ได้ดีขึ้น

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าผลสัมฤทธิ์หลังจากฝึกอบรม สูงกว่า ก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หลังการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้เข้ารับการอบรม มีการพัฒนาตนเองทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนากาย ด้านพัฒนาศีล ด้านพัฒนาจิต และด้านพัฒนาปัญญา เพิ่มมากขึ้นซึ่งเป็นผลจากการเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรุณวรรณ บุญเทียบชัชฌิมพร(2549) ที่ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน ด้วยพุทธทวาทนา: กรณีศึกษาค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ สรุปว่า ด้านวิธีการฝึกอบรมค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์จะเน้นการอบรมตามหลักพุทธทวาทนา 4 คือ กายทวาทนา ศีลทวาทนา จิตทวาทนา ปัญญาทวาทนา ซึ่งเป็นวิธีที่มีประโยชน์ ทำให้มีความเข้าใจถึงเนื้อหาสาระได้มาก ด้านความเหมาะสมของการปฏิบัติ

3. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความ พึงพอใจในการเข้าอบรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้านก็มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุทธินันท์ จันทนา(2546) ที่ได้ศึกษาเรื่องการติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี พบว่าการนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันบ่อยครั้ง ผลการศึกษาเจตนาคติ ของเยาวชนต่อโครงการอบรมคุณธรรม “ค่ายพุทธบุตร” พบว่ามีเจตนาคติที่ดีต่อโครงการ

4. เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ

และอายุ พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในการเข้าอบรม ในทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุทธินันท์ จันทนา ที่ได้ศึกษาเรื่องการติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย เพศหญิง พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในการนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5 และเจตคติของเยาวชนชาย หญิงต่อโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5

5. แนวทางส่งเสริมการเข้ารับการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในด้านความประทับใจมากที่สุด ได้แก่เรื่องประทับใจในการอบรมมาก และได้ความรู้เพิ่มขึ้นจากการฝึกอบรม รองลงมาด้าน ด้านการฝึกอบรม ได้แก่เรื่อง เวลาในการฝึกอบรมน้อยไป กิจกรรมเยอะไปจนไม่มีเวลาพัก ควรเพิ่มเวลาในการเข้าฐานต่างๆ วิทยากรน่าจะมีเนื้อหาในบางเรื่องให้ละเอียดอีกหน่อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรุณวรรณ บุญเทียบติชมพร ได้ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชน ด้วยพุทธทวาทนา: กรณีศึกษาค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ สรุปว่า ด้านวิธีการฝึกอบรมค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์ จะเน้นการอบรมตามหลักพุทธทวาทนา 4 คือ กายทวาทนา ศิลทวาทนา จิตทวาทนา ปัญญาทวาทนา โดยการแบ่งกลุ่มและธรรมบรรยาย เป็นวิธีที่มีประโยชน์ ทำให้มีความเข้าใจถึงเนื้อหาสาระได้มาก ด้านความเหมาะสมของ การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรนำหลักสูตรการฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมโดยใช้หลักสูตรพุทธธรรมของวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ไปใช้อย่างแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เพราะจะช่วยพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเยาวชนค่ายคุณธรรมของคณะสงฆ์จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมมากยิ่งขึ้น และควรพัฒนาเป็นหลักสูตรกลางของจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- ประจวบ ตรีภักดิ์. “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน : ศึกษาเฉพาะกรณีวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- พระอินทร์แปลง จิตตสวโร. “ศึกษาพฤติกรรมนักเรียนโครงการค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2552.
- พิษณุ อภิสมจารโยธิน. การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมทักษะทางสังคม Hail Trip. กรุงเทพมหานคร : คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, 2550.
- สุทธินันท์ จันทนา. “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการอบรมคุณธรรมค่ายพุทธบุตรของวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2546.
- อรุณวรรณ บุญเทียบติမ်พร. “การพัฒนาทักษะชีวิตของเยาวชนด้วยพุทธทาวนา : กรณีศึกษา ค่ายคุณธรรมวัดอุโมงค์”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2549.